

Evreice, onorate pretutindeni

DALIA ITZIK, prima femeie, președinte (pentru șase luni) al Israelului

În preajma Zilei Femeii, dedicăm mai multe articole din această pagină evreicelor, onorate în numeroase țări ale lumii pentru spiritul lor civic, activității lor în favoarea comunității.

Dalia Itzik, om politic proeminent, a fost desemnată de Knesset să ocupe, timp de șase luni, funcția de Președinte al Israelului. Este o premieră în istoria politică a țării, datorată, din păcate, unor circumstanțe neplăcute care au determinat suspendarea (deocamdată) din funcție a președintelui ales, Moshe Katsav. Prin poziția ei de președinte al Knesset-ului, Dalia Itzik urma să-l înlocuiască legal pe șeful statului. Nu a fost încântată de această numire, exprimându-și părerea de rău că țara trece printr-o perioadă dificilă, care a dus la luarea acestei măsuri și care afectează imaginea Israelului. Chiar dacă nu a fost aleasă ca președinte al țării, faptul că a fost aleasă ca președinte al Parlamentului demonstrează că are calitățile necesare pentru a îndeplini acest rol, având în spate o îndelungată carieră politică, și se bucură de sprijinul masiv al colegilor săi parlamentari.

Dalia Itzik s-a născut la Ierusalim în 1952, într-o familie de origine irakiană. Este absolventă a Facultății de Filologie și Istorie a Universității Ebraice și a Seminarului Efrata pentru Profesori.

Deține și o diplomă de drept, de la Centrul Interdisciplinar din Herzlia. Inițial membră a Partidului Muncii, pe care l-a părăsit în favoarea Partidului Kadima, ea s-a bucurat de o carieră politică ascendentă. A fost vice-primar al Ierusalimului, unde s-a ocupat de probleme de educație. A fost membră a Comitetului Central al Partidului Muncii și a servit ca președinte al Comisiei Legislative. A fost membră a Comitetului Guvernatorilor Autorității Israeliene de Radiodifuziune și a Consiliului de conducere al Teatrului din Ierusalim. Dalia Itzik a fost aleasă în Knesset în 1999 și reeasă de atunci în permanență, fiind membră a mai multor comisii (finanțe, educație și cultură, poziția femeii, cercetare științifică și dezvoltare tehnologică). De asemenea, a deținut și portofolii ministeriale. Astfel, între 1999-2001, a fost ministrul mediului, între 2001-2002 - ministrul industriei și comerțului. În octombrie 2002, a părăsit guvernul, împreună cu alți miniștri din Partidul Muncii. În ianuarie 2005, a fost numită ministru al comunicațiilor, iar în mai 2006, după alegerile legislative, soldate cu victoria partidului Kadima, a fost aleasă în fruntea Knesset-ului. Este căsătorită și are trei copii.

Chiar dacă a devenit Președinte interimar al Israelului, Dalia Itzik nu se gândește să candideze pentru această funcție, mai ales ținând cont de faptul că premierul Ehud Olmert, șeful partidului din care face parte, și-a manifestat susținerea pentru Shimon Peres.

EVA GALAMBOS

Cei mai mulți evrei aleși în actuala legislatură a Congresului S.U.A.

Rezultat al alegerilor parlamentare de la jumătate de termen, desfășurate în S.U.A., cea de a 110-a legislatură a Congresului american are cel mai mare număr de legiuitori evrei din istoria Statelor Unite, scrie cotidianul american „The Washington Post”. Aproximativ 2% dintre americani se declară evrei, dar în Congres, proporția evreilor este de patru ori mai mare. Cu cei șase noi membri, numărul evreilor în Camera Reprezentanților a ajuns la 30. În Senat, datorită noilor aleși, numărul senatorilor evrei a ajuns la 13. De asemenea, pentru prima dată există în Congres un legiuitor musulman, iar liderul majorității din Senat, Harry M. Reid, este mormon. Din punctul de vedere al convingerilor religioase, catolicii reprezintă cea mai mare grupare din Congres - aproximativ 30%, puțin mai mult decât proporția lor în populația S.U.A.

Realizând statistica despre evrei, NJDC, considerată vocea națională a Democraților evrei, a luat în considerare numai pe acei legiuitori care s-au declarat evrei. „Este un fenomen nou, a apreciat Ira Forman, director executiv al NJDC. Cu 50 de ani în urmă, politica nu era apreciată ca o profesie pentru evrei. Se vorbea despre artă, drept, medicină, comerțul angro, industrie, dar niciodată despre politică”.

Interesant este că noii aleși Democrați evrei (se știe că majoritatea evreilor americani votează cu Partidul Democrat - în acest scrutin, 90%) provin din state care nu reprezintă baze evreiești puternice, ca, de pildă, Tennessee, Kentucky, New Hampshire și Wisconsin. „Membrii evrei ai Congresului proveneau de obicei din zone cu districte evreiești - afirmă L. Sandy Maisel, profesor specializat în probleme guvernamentale și director al Centrului Goldfarb de la Colegiul Colby din Maine, coautor, cu Ira Forman, al lucrării „Evrei în politica americană”. Acum provin de pretutindeni, dacă reușesc să-i convingă pe alegători că le reprezintă interesele. Este o tendință care va continua”, apreciază el.

Deși Republicanii au cheltuit milioane de dolari pentru a-i atrage pe evrei de partea lor, demersul a eșuat. În strategia lor, ei nu au ținut cont de opoziția alegătorilor evrei față de mai multe probleme, cum ar fi cele genetice sau războiul din Irak. Un element descurajator a fost și platforma Partidului Republican din Texas, care a declarat Statele Unite țară creștină. (E.G.)

Dr. TAMAR ROSS – un îndrăzneț teolog feminist

La prima vedere, pare o femeie ultraortodoxă, care-și acoperă capul de cele mai multe ori cu un batic, punându-și pălăria la modă, purtată, de obicei, de femeile sioniste ortodoxe, doar în anumite ocazii. Dar în ceea ce privește vederile ei religioase, Tamar Ross este un teolog feminist îndrăzneț, scrie cotidianul israelian „Haaretz”. Tamar Ross, împreună cu prof. Alice Shalvi, care se ocupă de aspecte educaționale, și cu dr. Hana Kehat, specializată în rolul femeii în viața publică, reprezintă cele trei figuri centrale ale feminismului religios din Israel, Ross ocupându-se de aspectele religioase. Teza ei principală, pe care o susține cu mult curaj, este „orientarea părintoară masculină a surselor evreiești” ale Bibliei. Ideea ei privind necesitatea de a recunoaște acest fapt a provocat de două ori scandal - o dată în sens pozitiv și o dată negativ. Prima manifestare a avut loc în 1996, în cadrul conferinței inaugurale a JOFA (Alianța Feminină Ortodoxă Iudaică din Statele Unite), unde a cerut permisiunea să vorbească nu despre politica feministă, ci despre teologie. Ascultătoarele au primit cu entuziasm ideea susținută de ea - recunoașterea faptului că sursele iudaice, inclusiv cele mai timpurii și cele mai sacre, cum ar fi Biblia, reflectă spiritul epocii din care provin, de dominație masculină.

În schimb, când și-a lansat aceeași teză la Forumul anual al Universității „Yeshiva” din S.U.A. - un bastion al ortodoxiei americane, la care participă rabini și cercetători în probleme religioase -, a fost huiduită și atacată. Ross susține că și-a dezvoltat teologia pornind, nu de pe o poziție feministă, ci din necesități religioase fundamentale. În esență, arată ea, nu este vorba numai de faptul că o serie de legi religioase (*halahot*) sunt discriminatorii la adresa femeilor, ci și că perceperea realității este făcută dintr-un punct de vedere masculin. Pentru a evita contradicția dintre propriile ei sentimente și credința în caracterul sacru al Torei, Ross susține ideea interpretării duale a transmiterii. Astfel, spune ea, învățăturile Torei i-au fost transmise lui Moise, care le-a prelucrat potrivit propriei concepții și apoi le-a comunicat altora, potrivit concepțiilor ascultătorilor, care corespundeau epocii date. În consecință, generațiile viitoare trebuie să le prelucreză potrivit condițiilor epocii în care trăiesc.

Tamar Ross s-a născut în 1938, la Detroit. Tatăl său, Yerahmiel Elimeleh Wohlgelemer, a fost rabin și membru al Organizației sioniste „Hapoel Hamizrachi”. Deși era fată, tatăl ei a studiat Toră împreună cu ea. După absolvirea liceului, a emigrat în Israel, unde a intrat în cercul studenților de la leșiva „Merkaz Harav”. Prin intermediul acestora, a cunoscut învățăturile Rabinului Abraham Isaac Kook, care au avut o influență determinantă asupra gândirii ei. Teologia ei revoluționară, afirmă ea, s-a bazat pe ideile rabinului. Tamar Ross este mama a șapte copii și și-a început cariera academică foarte târziu și cu întreruperi. „Inițial, am vrut să studiez ca să-mi îmbogățesc cunoștințele. Mi-am dat doctoratul (despre mișcarea Mossar a evreilor lituanieni din secolul al XIX-lea) la 49 de ani, după ce și cea de-a șaptea fiică a mea a devenit adultă”, povestește ea. A ajuns întâmplător cadru universitar, la îndemnul soției Rabinului Haim Brovender, din Ierusalim, care a lansat, în 1976, „Midreșei Bruria”, prima ieșivă la nivel universitar pentru fete. Astăzi există o întreagă rețea de institute de studiere a Torei pentru femei, unde predă și ea, aducându-și contribuția la revoluția feministă religioasă. Acum, este cadru didactic la Facultatea de Filosofie a Universității Bar Ilan. (E.G.)

Într-un accident aviatic, VIKTORIA ZILBERSTEIN a salvat viața a zece pasageri

Stewardesa pe un avion rusesc, care efectua un zbor spre Irkutk, Viktoria Zilberstein a salvat, cu riscul vieții ei, zece pasageri. Avionul, cu 134 de pasageri la bord, s-a prăbușit, la 9 iulie 2006, în timpul aterizării pe aeroportul din Irkutk. Viktoria a reușit să deschidă una dintre ieșirile din spate pentru situații de urgență, salvând viața a zece pasageri. Ceilalți 124 de pasageri și-au pierdut viața.

În cadrul unei ceremonii, organizate la Moscova de Federația Comunităților Evreiești din Rusia, ea a fost declarată „Omul Anului 5766”. În onoarea Viktoriei, cântărețul pop evreu Leonid Agustin și cântărețul rus Vladimir Presniakov, un idol al tineretului rus, au interpretat cântecul *Aerportul*. „Suntem în viață datorită oamenilor cum ești tu”, i-a spus Agustin stewardesei.

Cea de a 15-a ceremonie de acordare a distincțiilor, desfășurată la Teatrul Armatei Roșii din Moscova, a recunoscut, de asemenea, contribuția evreilor ruși în viața politică, în activitatea culturală, cea comunitară și filantropică. Premiații au primit o statuie intitulată „Violonistul pe acoperiș”, creație a sculptorului israelian Frank Meisler.

Printre cei premiați de Lev Leviev, președintele Federației Comunităților Evreiești din CSI, s-a aflat și controversatul om de afaceri israelian de origine rusă, Arkadi Gaidamak, pentru crearea, în Israel, a unei tabere pentru refugiații din nordul Israelului în timpul războiului de astăzi între Israel și Hezbollah.

Frații Vadim și Viaceslav Aminov au primit distincția de „Omul Anului” pentru activități filantropice. Ei au donat fonduri pentru realizarea unor proiecte educaționale, printre care construirea unei școli de fete și inițierea unor cursuri de cultură și tradiții iudaice pentru studenții cu venituri mici din diferite regiuni ale Rusiei, veniți să studieze la Moscova. Analistul politic Alexandru Ignatenko, președintele Institutului pentru Religie și Politică, a fost distins pentru modalitatea de prezentare a conflictului dintre Israel și Hezbollah.

Au mai fost premiați: coreograful Boris Eifman, pentru contribuția de o viață în artă și cultură; ziaristul Boris Klin, pentru articolele despre tradițiile iudaice, publicate în „Izvestia”; teleastul Vladimir Molcianov, pentru documentarul de televiziune „Melodiile ghetoului din Riga”; scriitorul și traducătorul Asar Eppel, pentru publicarea ciclului de cărți „Proza vieții evreiești”; regizorul Mark Rozovski, pentru punerea în scenă a unei piese despre viața regizorului și actorului Solomon Mikhoels, victimă a prigoanei staliniste; și Rabinul Zalman Loffe, pentru promovarea valorilor și tradițiilor iudaice la Volgograd, oraș cunoscut ca locul unde s-a înregistrat cea mai înaltă rată de căsătorii mixte și de evrei asimilați. (E.G.)

Din istoria
comunităților
evreiești
de pretutindeni

Evreii din Ungaria

În Panonia, pe teritoriul actual al Ungariei, evreii s-au așezat abia în sec. III e.a. Numărul evreilor a crescut între anii 1526-1686, când Ungaria a fost ocupată de otomani. În sec. XVIII-XIX, au mai venit evrei din Germania, Cehia, Galiția. Habsburgii au oprit populația evreiască, au supus-o la taxe exagerate, în special sub Maria Theresa („malka geld” - „banii reginei”), dar în sec. al XIX-lea, a început emanciparea, culminând cu încetățenirea de la 1867. În sec. XX, până la introducerea legilor rasiale, sub Horthy, evreimea maghiară era cea mai asimilată din Europa, prin limbă, participare la viața politică, economică și culturală. Și totuși, proporțional, regimul fascist maghiar a făcut cele mai multe jertfe din rândul propriilor cetățeni evrei, ca și al celor din nordul Ardealului. Între anii 1940-1945, cu concursul regimurilor lui Horthy și Szalasy, au fost ucisii 600.000 de evrei. Astăzi, aceste crime au fost recunoscute, iar la Budapesta există un Muzeu al Holocaustului și al victimelor comunismului. Viața religioasă evreiască și construcția sinagogilor au îmbogățit tezaurul istoric al Ungariei, moștenirea acestora fiind vizibilă și astăzi. La Budapesta este organizat și învățământul superior religios. Numărul evreilor, azi, se apropie de 100.000 (circa 1% din populație), dintre care 80% trăiesc la Budapesta. Mai sunt comunități la Debrecin, Miskolc, Seghedin (unde se află una dintre cele mai frumoase sinagogi din Europa). Relațiile evreo-maghiare au fost, ca și în alte zone, marcate de tensiuni și liberalizări. Astfel, în 1896, religia mozaică (neologii sunt majoritari) a fost recunoscută oficial, cu drepturi egale pentru practicanți ca și pentru creștini. După război, în 1946, au avut loc incidente și atacuri pogromiste (la Kunmadaras, Miskolc), ca și în Polonia, provocate de extremiști. În 1956, 20.000 de evrei au părăsit Ungaria, când trupele sovietice au ocupat Budapesta. În 1938, în Ungaria, trăiau 400.000 de evrei, iar după anexarea, cu sprijinul Germaniei, a unor teritorii vecine, populația evreiască a crescut, în 1940, la 730.000 de suflete.

BORIS MARIAN